

Noora Rankala, Laura Sandberg, Mia Savolainen

Fysioterapeutin rooli erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliikunnassa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Fysioterapia AMK

Fysioterapian koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Syksy 2013

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Noora Rankala, Laura Sandberg, Mia Savolainen Fysioterapeutin rooli erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliikunnassa 22 sivua + 5 liitettä 7.11.2013
Tutkinto	Fysioterapeutti AMK
Koulutusohjelma	Fysioterapian koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Fysioterapeutti
Ohjaajat	Lehtori Anita Ahlstrand Lehtori Sirpa Ahola
<p>Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAA ry:n kanssa. Työmme tarkoituksena oli selvittää haastattelujen avulla näkemyksiä fysioterapeutin roolista liittyen ala-asteikäisten, erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikuntaan. Työmme kohderyhmänä oli erityistä tukea tarvitsevien lasten liikuntakerho pääkaupunkiseudulla. Työhömmme valikoitui kolme eri näkökulmaa. Valitut näkökulmat kattavat mietteitä lapsen, fysioterapeutin ja vanhempien perspektiivistä. Työssämme harrasteliikunta käsittää vapaa-ajalla tapahtuvaa ohjattua liikuntaa.</p> <p>Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina. Haastatteluissa käytimme puolistrukturoitua haastattelurunkoa ja kysymykset jaettiin teemoittain isompien otsikoiden alle. Haastattelut nauhoitettiin, litteroitiin ja analysoitiin tarkasti. Teemoina haastatteluissa olivat harrasteliikunnan merkitys erityistä tukea tarvitsevan lapsen elämään, fysioterapeutin rooli harrasteliikunnassa sekä tulevaisuuden näkymät.</p> <p>Haastattelujen perusteella harrasteliikunnan tärkeimmiksi seikoiksi nousivat sosiaaliset suhteet, uusien taitojen oppiminen sekä liikunnan tuomat fyysiset hyödyt. Fysioterapeutin rooli ja ohjausosaaminen koettiin merkittävänä lapsen liikuntaan osallistamisen kannalta.</p> <p>Fysioterapeuttinen ohjausosaaminen piti sisällään muun muassa ohjaamista harrasteliikunnan pariin, liikunnassa rinnakkaisten toimintojen kehittämistä lapsen erityistarpeiden mukaan ja oikeiden liikemallien tukemista harrasteliikunnassa. Tulevaisuuden kannalta haastateltavat toivoivat lisää matalan kynnyksen toimintaa ja lajikokeiluja.</p> <p>Tavoitteenamme on, että työmme sisällöstä tulisivat hyötymään fysioterapeutit, erityistä tukea tarvitsevat lapset, heidän vanhempansa ja tukiverkostonsa.</p>	
Avainsanat	erityistä tukea tarvitseva lapsi, fysioterapeuttinen ohjausosaaminen, harrasteliikunta, fysioterapeutin rooli

Authors Title Number of Pages Date	Noora Rankala, Laura Sandberg, Mia Savolainen Physiotherapist's Role in Sports Activities for Children with Special Needs 22 pages + 5 appendices Autumn 2013
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Physiotherapy
Specialisation option	Physiotherapy
Instructors	Anita Ahlstrand, Senior Lecturer Sirpa Ahola, Senior Lecturer
<p>This Bachelor Thesis was carried out in co-operation with Finnish Sports Association of Persons with Disabilities (VAU). The purpose of this study was to find out the aspects of physiotherapist's role in sports activities with relation to primary school aged children with special needs. The target group was sports club for children with special needs. We had three different aspects: the parents, a physiotherapist and a child's point of view.</p> <p>We interviewed parents, a child and a physiotherapist. The interviews were carried out individually. In the interviews, we used a semi-structured interview outline and thematic analysis issues under wider headings. The themes in the interviews were the importance of sports activities in the life of children with special needs, and the role of the physiotherapist in sports activities and future prospects.</p> <p>Based on the interviews, important factors in sports activities for the children with special needs are social relationships, learning new skills as well as the physical benefits of exercise. The physiotherapist's role is considered important when involving the child in physical activity.</p> <p>Physical therapy guidance includes, among other things, guidance to the sports activities, development of the parallel activities according to the needs of the child and supporting the right movement patterns in sports activities. The interviewees hoped to have more low-threshold activities and chances to experiment different sports.</p> <p>Our aim is that the results of our work would benefit physiotherapists, children with special needs, their parents and their support network.</p>	
Keywords	child with special needs, physiotherapist role, physical therapy guidance, sports activities

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tavoite ja kohderyhmä	2
3	Liikunnan merkitys lapsen motoriselle kehitykselle	2
4	Erityistä tukea tarvitseva lapsi	4
4.1	Liikunnan merkitys erityisryhmille	4
4.2	Soveltava liikunta	6
5	Fysioterapeutti ohjaajana	7
5.1	Fysioterapeuttinen ohjausosaaminen	8
5.2	Fysioterapeuttisen ohjaamisen eettiset lähtökohdat	10
6	Opinnäytetyön toteutus	11
6.1	Haastattelu tutkimusmenetelmänä ja tutkimuskysymykset	12
6.2	Haastatteluaineiston analysointi	13
7	Haastatteluissa esiinnousseet asiat	13
7.1	Harrasteliikunnan moninainen merkitys lapselle	13
7.2	Fysioterapeutti kannustajana ja lapsen mahdollisuuksien tukijana	14
7.3	Kehitysehdotuksia ja toiveita tulevaisuuteen	16
8	Johtopäätökset	17
9	Pohdinta	18
	Lähteet	20
	Liitteet	
	Liite 1. Lupa yhteystietojen luovuttamiseen	
	Liite 2. Suostumus haastatteluun osallistumisesta	
	Liite 3. Kysymysrunko vanhemmille	
	Liite 4. Kysymysrunko fysioterapeutille	
	Liite 5. Teemat vanhempien haastatteluun	

1 Johdanto

Liikunta on tärkeää kaikkien lasten fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle kasvulle. Jatkuvasti kasvava ja kehittyvä keho tarvitsee harjoitusta ja toimintaa. Kokemukset omasta kehosta, kehon rajoista ja toiminnasta sekä sen suorituskyvystä kehittävät itsetuntemusta sekä luovat minäkäsitystä koetun liikunnallisen pätevyyden kannalta. Yhdessä muiden kanssa toimiminen, yhteisten sääntöjen mukaan kehittävät näitä kaikkia kolmea kasvun osa-aluetta. Liikunnallisen pätevyyden kautta muovataan kuvaa itsestä ja itsearvostuksesta. (Heikinaro-Johansson – Huovinen 2007:42; Rintala 2013.)

Lapsen kehitys on dynaaminen prosessi ja toimintakyvyn kehitys on riippuvainen jatkuvasta vuorovaikutussuhteesta sosiaalisen ympäristön kanssa. ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health) on WHO:n kehittämä kansainvälinen luokitusjärjestelmä, jonka avulla voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti yksilön toimintakykyä, huomioiden kontekstuaaliset tekijät. (World Health Organization 2007: xv.) Kohderyhmän ollessa ala-asteikäiset lapset olemme hyödyntäneet lasten ja nuorten arvioinnissa apuna käytettävää ICF-CY versiota (International Classification of Functioning, Disability and Health: Children and Youth version). Kyseinen versio tuo esiin lapsen toimintaympäristössään eli perheensä parissa.

Koemme aiheen ajankohtaiseksi, sillä yhä useammat lapset ja nuoret liikkuvat liian vähän (Nuori Suomi 2011: 5). Tämä korostuu erityisesti erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla, joille harrasteliikunnan pariin hakeutuminen voi olla vieläkin haasteellisempaa (Saari 2011: 22).

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kartoittaa erityistä tukea tarvitsevien lasten perheiden, niin lasten kuin vanhempienkin, näkemyksiä fysioterapeutin roolista ala-asteikäisten lasten harrasteliikuntaan liittyen. Lisäksi olemme hakeneet näkökulmaa aiheeseen haastatteleamalla lasten ja nuorten parissa pitkään työskennellyttä fysioterapeuttia. Kohderyhmänä työssä ovat Sporttiskerhoverkostoon kuuluva pääkaupunkiseudulla toimiva liikuntakerho. Työ on toteutettu yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu- ja Liikunta VAU ry:n kanssa. Työ on saanut alkunsa VAU ry:n pyynnöstä selvittää kysynnän ja tarjonnan kohtaamista, josta aihe on jalostunut nykyiseen muotoonsa.

Työn alkuvaiheessa keräsimme tietoa ja teimme rajaustyötä. HavaitSIMME liikuntavammakäsitteen olevan moninainen. Työssämme käytämme termiä erityistä tukea tarvitseva lapsi. Päädyimme termiin, koska useilla kohderyhmämme lapsilla on liikuntavamman lisäksi liitännäisvammoja. Harrasteliikunnan käsitteellä tarkoitamme tässä työssä järjestettyä liikuntaa, joka tapahtuu kouluajan ulkopuolella.

Työmme tausta-aineisto on kerätty tutustumalla aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja tutkittuun tietoon eri tietokantoja hyödyntäen. Näkemyksiä aiheeseen kartoitettiin toteuttamalla yksilöhaastatteluja. Tavoitteenamme on, että työmme tuloksista tulisivat hyötymään fysioterapeutit, erityistä tukea tarvitsevat lapset, heidän vanhempansa ja tukiverkostonsa.

2 Opinnäytetyön tavoite ja kohderyhmä

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää kolmesta eri näkökulmasta fysioterapeutin roolia erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikunnassa ja sen pariin ohjaamisessa. Valitut näkökulmat kattavat mietteitä lapsen, fysioterapeutin ja vanhempien perspektiivistä.

Työmme kohderyhmänä oleva harrasteliikuntakerho on osa VAU ry:n Sporttiskerhoverkostoa. VAU ry järjestää harrasteliikuntaa erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Lisäksi se suunnittelee, toteuttaa ja kehittää liikunta-, näkö- ja kehitysvammaisten henkilöiden sekä elinsiirtoväen liikunnan harrastamisen ja kilpailemisen mahdollisuuksia ja olosuhteita. Nuorisotoiminta, harrasteliikunta, kilpa- ja huippu-urheilu sekä järjestötoiminta ovat VAU ry:n päätoimialoja. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry n.d. a)

3 Liikunnan merkitys lapsen motoriselle kehitykselle

Opinnäytetyömme kohderyhmänä olevan liikuntakerhon lapset ovat ala-asteikäisiä. Nuoren Suomen perustaman asiantuntijaryhmän laatiman fyysisen aktiivisuuden suosituksen mukaan 7–18-vuotiaiden koululaisten tulisi liikkua vähintään 1–2 tuntia päivässä monipuolisesti ja ikään sopivalla tavalla. Lisäksi yli kahden tunnin pituisia istumisjakso-

ja tulee välttää ja ruutu-aikaa viihdemedian ääressä saa olla korkeintaan kaksi tuntia päivässä. (Nuori Suomi 2008: 11.)

Liikunnan määrällä ja ihmisten kokemalla hyvinvoinnilla on useiden tutkimusten mukaan vahva yhteys. Suomessa on noin miljoona alle 18 -vuotiasta lasta, joista vain 350 000 liikkuu terveys-suositusten mukaan riittävästi. Loput 650 000 liikkuu liian vähän ja heistä 100 000 ei liiku oikeastaan lainkaan. (Nuori Suomi 2011: 5.) Myös Rintala, Grönroos, Välimaa, Tynjälä ja Kokkonen (2013: 63) toteavat tutkimuksessaan lasten ja nuorten liikkuvan liian vähän.

Motorinen kehitys on muutosta, johon vaikuttavat lapsen perintö ja ympäristötekijät, yksilölliset ominaisuudet ja lapsen toimintaympäristö. Motorinen kehitys on osa lapsen kokonaiskehitystä ja siihen heijastuu selvästi muiden kehitysalueiden mahdolliset vaiheet. (Rintala – Huovinen – Niemelä 2012: 16, 17.) Motorinen kehitys saavuttaa tavallisesti eri vaiheet tietyssä järjestyksessä, mutta järjestys voi myös muuttua tai jotkut vaiheet voivat jäädä kokonaan pois. Lapsen kehitysrytmi on jatkuvaa, mutta ei tasaista. Kehityksessä on havaittavissa herkkyyks- ja valmiuskausia, jolloin uuden toiminnan oppiminen on helpompaa kuin muulloin. (Autio – Louhiala – Nenonen 1995: 53.) Kehitysvaiheet alkavat refleksiliikkeistä ja kehittyvät perusliikkeiden oppimisen kautta yhä eriytyneempiin liikkeisiin. (Rintala ym. 2012: 16–17). Lapsen motorisessa kehityksessä on havaittavissa karkeamotoriikan, hienomotoriikan- ja automatisoitumisen vaihe. Motorinen kehitys muodostuu lapsen kypsyntä, kasvusta ja oppimisesta. (Autio ym. 1995: 53–55.) Fyysisen kasvun myötä tapahtuvat kehon mittasuhteiden muutokset vaikuttavat myös osaltaan lapsen motoriseen kehitykseen ja vaativat jatkuvaa sensorisen järjestelmän mukauttamista aistitiedon vastaanottamiseen, käsittelyyn ja palautteeseen (Nuori Suomi 2008: 62).

Lapsen oppimiseen vaikuttaa myös oleellisesti motivaatio. Oppimisen tulee olla hauskaa ja haasteellista sekä tarjota lapselle onnistumisen kokemuksia. (Autio ym. 1995: 55.) Liikkuminen tuo lapselle mielihyvää ja lapsella on luontainen halu oppia uusia asioita. Perusliikkeiden toistot ovat tie oppimiseen ja kehon valmistamiseen kohti vaativampia liikkeitä. (Autio ym. 1995: 55.) Lapsilla on biologiset edellytykset oppia motoristen perustaitojen kehittynein vaihe jo ennen kouluikää. Motorisia perustaitoja, kuten käveleminen, juokseminen ja hyppääminen, ihminen tarvitsee läpi elämän selviytyäkseen itsenäisesti arkielämän vaatimuksista. (Nuori Suomi 2008: 62.) Jokainen lapsi on yksilö, joka kehittyy ja oppii omalla tavallaan. Liikunnan mahdollisuuksia opetusmene-

telmänä tulisi korostaa, koska liikunnan avulla lapsi oppii motoristen taitojen ohella muun muassa suuntia, etäisyyksiä, käsitteitä, rajoja, määriä, muotoja ja värejä. Nämä ovat kielellisen, matemaattisen ja tiedeopiskelun perusteita. (Huisman – Nissinen: 2005: 25; Kantomaa – Syväoja – Tammelin 2013: 13.)

Leikki on lapsen liikuntaa. Leikkiminen on arvokas oppimismenetelmä, joka ei ole korvattavissa millään muulla tavalla. Se on älyllisten prosessien ja tunne-elämän välistä vuorottelua, joka tukee sekä oppimista että sosiaalista kasvua. Luovuutemme, ongelmanratkaisukykyämme ja monet muut ominaisuudet kehittyvät fyysisen aktiivisuuden lisäksi lapsuusajan leikeissä. (Nuori Suomi 2011: 16–17.) Onnistuneella liikuntakokemuksella autetaan hyvän itsetunnon kehitystä ja vahvistetaan käsitystä omasta pärjäämisestä. Tämä on hyvä alku lapsen selviytymiselle myöhemmässä elämässä nuorena ja aikuisena. (Rintala ym. 2012: 22.)

4 Erityistä tukea tarvitseva lapsi

Erityistä tukea tarvitsevalla lapsella tarkoitetaan lasta, joka tarvitsee tukea jollain toimintakyvyn osa-alueella esimerkiksi fyysisen, tiedollisen, taidollisen tai sosiaalisen kehityksen osa-alueella. Tuen tarpeen tulee määräytyä niin, että se turvaa lapsen kehityksen ja terveyden. (Stakes 2005: 35.)

4.1 Liikunnan merkitys erityisryhmille

Lapsuudessa tai nuoruudessa aloitetulla liikuntaharrastuksella näyttäisi tutkimusten valossa olevan positiivinen vaikutus aikuisiän liikuntaharrastuksen todennäköisyyteen. Kouluikäisten liikuntaharrastuksen pariin saaminen vaikuttaisi heijastelevan heidän koko myöhemmän elämänsä liikunta-aktiivisuutta, vaikka toki joukkoon mahtuu yksilötasolla myös poikkeuksia. (Heikinaro-Johansson – Huovinen 2007: 20.) Erityistä tukea tarvitsevan lapsen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että liikunnallisilla tukitoimilla on suuri merkitys lapsen myöhemmän elämän kannalta. Mitä aiemmassa vaiheessa saadaan luotua mahdollisuuksia toimia omaehtoisesti ja poistaa rajoittavat esteet, sitä useampia vuosia lapsella on aikaa kehittää taitojaan ja kasvaa parhaaksi mahdolliseksi itsekseen omien edellytysten pohjalta. (Rintala – Ahonen – Cantell 2005: 6.) On myös todettu, että nuoruusiän liikuntaharrastus ennustaa aktiivisuutta aikuisena (Tammelin 2008: 48).

Huomioitavaa on myös, että liikunnallisesti passiivinen elämäntapa lisää riskiä primääreihin ja sekundaarisiin terveysongelmiin sekä riippuvuuteen muiden avusta erityisesti vammaisten ja pitkäaikaissairaiden piirissä (Durstine – Painter – Franklin – Morgan – Pitetti – Roberts 2000).

Aktiivisella elämäntavalla voidaan parantaa erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden elämänlaatua ja vähentää heidän avuntarvettaan. Liikunnalla ylläpidetään ja parannetaan jo olemassa olevaa toimintakykyä sekä pienennetään toimintakyvyn rajoitteita. Onkin erityisen tärkeää saada ylläpidettyä erityisryhmien motivaatiota liikunnan harrastamista ja fyysisesti aktiivista elämäntapaa kohtaan. (Rintala ym. 2012: 38.) Paras motivaatio liikuntaa kohtaan saadaan, kun motivaatiota aletaan kasvattaa pienestä pitäen. Lapsen motoriikan kehittyessä liikkumiseen liittyvillä kokemuksilla voidaan luoda pohjaa koko elämän läpi kestäväälle aktiiviselle elämäntavalle ja motivaatiolle. Jo pienenä liikunnan kautta saatuja pätevyyden, yhteenkuuluvuuden ja itsenäisyyden kokemuksilla edesautetaan motivaation syntyä. (Rintala – Ahonen – Cantell 2005: 9.)

Nämä kaikki kappaleessa kolme mainitut liikunnan positiiviset vaikutukset lapsen psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen kehitykseen ovat asioita, jotka koskevat niin täysin terveitä kuin myös erityisryhmiä. Erityisesti erityistä tukea tarvitsevat henkilöt hyötyvät liikunnasta ja sitä kautta näiden taitojen harjoittelusta vielä enemmän kuin vammattomat ihmiset. (Heikinaro-Johansson – Huovinen 2007: 42.) Jos liike tai liikunta puuttuu, lapselta jää monia asioita näkemättä, kokematta ja oppimatta (Rintala ym. 2005: 5).

Erityislapsen kokonaiskehityksen ja elämänlaadun kannalta tarpeeksi hyvä toimintakyky on tärkeä tekijä, sillä riittävän hyvällä toimintakyvyllä voidaan poistaa rajoituksia ja luoda edellytyksiä mahdollisimman täysipainoiselle osallistumiselle. Liikunnassa koettujen onnistumisten kokemusten myötä myös itsetunto kasvaa ja käsitys itsestä ja omasta pystyvyydestä vahvistuu. Liikunnan merkitys toimintakyvyn parantajana ja ylläpitäjänä sekä psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäjänä voi olla merkittävä ja jopa paljon suurempi kuin terveellä väestöllä. (Heikinaro-Johansson – Huovinen 2007: 29, 187.) Kaikilla lapsilla ja nuorilla, myös erityisryhmään kuuluvilla, on oikeus kokea liikunnan iloja ja elämyksiä. Ne eivät ole tarkoitettu vain motorisesti taitaville tai lahjakkaille. (Rintala ym. 2005: 75.)

4.2 Soveltava liikunta

Soveltavan liikunnan juuret ulottuvat suomessa 1900- luvun alkuun. Historiassa soveltavan liikunnan kehittymistä ja sitä edistäneitä tekijöitä ovat olleet koululaitos, sodat, urheilutoiminnan kehittyminen sekä yleistynyt tiedon lisääntyminen liikunnan positiivisista vaikutuksista terveyteen ja fyysiseen kuntoon. (Rintala ym. 2012: 11–12.)

Erityisryhmien liikunnan määritelmää muokattiin Erityisryhmien liikunta 2000 -toimikunnan mietinnössä vuonna 1996. Tällöin luotiin seuraavanlainen määritelmä: Erityisryhmien liikunnalla tarkoitetaan sellaisten henkilöiden liikuntaa, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai muun sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan, ja joiden liikunta vaatii soveltamista ja erityisosaamista. (Mälkiä – Rintala 2002: 6.) Nykypäivän suhtautuminen ja ajattelun muuttuminen näkyy määritelmien uudistumisessa. Terveydellinen ja kuntoutuksellinen merkitys on laajentunut sosiaalisuuden ja soveltamisen painottamiseen. Tätä nykyä erityisliikunta käsitteen sijasta käytetään yhä useammin nimeä soveltava liikunta (Mälkiä – Rintala 2002: 7.)

Erityisliikunta ja soveltava liikunta nähdään lähestulkoon synonyymeinä. Termien välinen ero syntyy painotuksista. Erityisliikunnan painotus on liikkujissa eli erityistä tukea tarvitsevilla. Soveltavassa liikunnassa painotus sen sijaan on liikunnassa. Soveltamalla liikuntamuodoista pystytään tekemään sellaisia, että kenellä vain on mahdollisuus niitä harrastaa. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAA ry n.d. b) Myös Kaurala ja Väärälä (2008: 10–11) toteavat käsitteillä erityisliikunta, erityisryhmien liikunta ja soveltava liikunta olevan yhteinen merkitys sekä tarkoitettavan terveyttä ja toimintakykyä edistävää liikuntaa.

Soveltavan liikunnan yhteydessä käytetään myös termejä integraatio ja inklusio. Integraatiolla kuvataan erityistä tukea tarvitsevien lasten liittämistä yleiseen ryhmään ja inklusiossa puolestaan kiinnitetään huomiota lapsen olemassa olevaan toimintaympäristöön ja sen muokkaamiseen lapsen toiminnan mahdollistamiseksi. Inklusion tavoitteena on kaikille avoin toiminta. (Alanko – Remahl – Saari 2006: 17.)

5 Fysioterapeutti ohjaajana

Lasta ei voi koskaan irrottaa perheestään, joten erityistä tukea tarvitsevan lapsen kanssa on äärimmäisen tärkeää kuunnella, mitä perheellä on kerrottavana sekä selvittää, mikä on perheen näkemys hyvästä ja huonosta. Perhe tuntee lapsensa parhaiten ja on asiantuntija häneen liittyvissä asioissa sekä usein myös päättämässä hänen asioistaan. (Koivikko – Sipari 2006: 36.) Sen takia olisikin tärkeää, että perheelle välittyy fysioterapeuttien ja muiden ammattilaisten kautta tarpeeksi tietoa erilaisista mahdollisuuksista, jotta he voivat tarjota erityistä tukea tarvitsevalle lapselleen parhaan mahdollisen ympäristön, joka tukee lapsen toimintakykyä, kasvua ja kehitystä. Kaikilla lapsilla – myös erityistä tukea tarvitsevilla lapsilla – on yhtäläiset oikeudet oppia, pitää kivaa ja leikkiä sekä saada ystäviä. (Koivikko – Sipari 2006: 110).

Fysioterapeutin tulisi tukea asiakkaansa omaisia ja läheisiä ja kannustaa heitä osallistumaan asiakkaan, tässä tapauksessa lapsen, kuntoutukseen (Suomen fysioterapeutit 2011). Harrastustoiminnat ja erilaiset kerhot, joissa erityistä tukea tarvitseva lapsi voi kohdata kaltaisiaan, ovat erittäin tärkeässä roolissa lapsen kehityksen kannalta. On tärkeää, että lapsi huomaa, että on olemassa myös muita lapsia, jotka tarvitsevat apua liikkumiseensa ja päivittäisiin toimiinsa. Toisaalta on tärkeää, että erityistä tukea tarvitsevan lapsen koko elämä ei ole kuntoutusta, vaan terapian toteutuksen keinoina voidaan käyttää normaaliin harrastustoimintaan liittyviä asioita ja välineitä. Parhaassa tapauksessa se tuo lapselle liikunnan ilon lisäksi myös lisämotivaatiota ja lisäarvoa toimintaan. (Koivikko – Sipari 2006: 114–115.) Kuntoutuksen takia erityistä tukea tarvitsevan lapsen leikistä on tullut niin vakavaa, että siinä ei ole tilaa itseisarvoiselle leikille ja ystävyyssuhteiden synnylle. (Saari 2011: 21). Tämä on jälleen yksi syy, minkä takia fysioterapeutin tulisi osaltaan olla tukemassa erityistä tukea tarvitsevaa lasta harraste-liikunnan pariin pääsyssä – jotta lapsella olisi jokin paikka, missä hän saa omasta mielenkiinnostaan ja omista mahdollisuuksistaan riippuen harrastaa.

Saaren väitöskirjan (2011: 90) mukaan suvaitsevaisuus, tasavertaisuus ja puheet liikuntakulttuurin moniarvoisuuden, oikeudenmukaisuuden ja itsemääräämisoikeuden puolesta painottuvat ammattilaisten kertomuksissa. Liikunta koetaan korostuneesti syrjäytymisen ehkäisyn ja ymmärtämisen sekä suvaitsevuuden kasvattamisen välineenä. Perheet saattavat kokea urheilun harrastamisen vaikeaksi sen kilpailuluonteisuuden vuoksi. Muita ongelmia, joita erityistä tukea tarvitseva lapsi perheineen voi kohdata,

ovat muun muassa seurojen tai kerhojen sisältöjen sopimattomuus, ohjaajien ja resurssien puuttuminen tai tilojen esteellisyys.

5.1 Fysioterapeuttinen ohjausosaaminen

Ohjaajuus ja ohjaaja määritelmien merkitys voidaan ymmärtää monella tavalla. Miten sanat tulkitaan, määrittäyty useimmiten kokemuksen pohjalta. Ohjaajuus voi olla jollekin yksittäisten ohjaustuokioiden vetämistä, kun taas toiselle kokonaisvaltaista kasvattajana toimimista. (Kalliola – Kurki – Salmi – Tamminen – Vesterbacka 2010: 5.) Työssämme ohjaus ja ohjaajuus eivät määrity yksittäisten tilanteiden suunnittelemiseksi ja vetämiseksi, vaan ovat sisällöltään perinteisen fysioterapian lisäksi moninaista toimintaa sisältäen opastusta sekä neuvojen ja tiedon antamista. Ohjaamiseen vaikuttavat ympäristö, jossa ohjaus tapahtuu, ja kohderyhmä, jonka kanssa toimitaan. Ohjaaminen on kokonaisvaltaista kohtaamista, keskustelua, kuuntelua, läsnäoloa ja kasvatuksellista tukea erityisesti silloin, kun työskennellään lasten ja nuorten kanssa. Erilaisten tilanteiden ohjaaminen on vain pieni osa kokonaisuutta. (Kalliola ym. 2010: 8-9.) Lasten parissa työskennellessä kuntoutus suuntautuu sekä lapseen että hänen perheeseensä, minkä vuoksi ohjauksen kohteena on lapsen lisäksi myös hänen perheensä (Koivikko – Sipari 2006: 77).

Fysioterapianimikkeistössä fysioterapeuttinen ohjaus ja neuvonta käsittävät terveyttä ja toimintakykyä tuottavien tai toimintarajoitteita ehkäisevien muutosten edistämistä sekä terveydelle ja toimintakyvylle edullisten asioiden tukemista. Asiakkaan ja omaisen ohjaus voi olla verbaalista, manuaalista tai visuaalista. (Fysioterapianimikkeistö 2007: 3.) Ohjaus voi olla myös yhdistelmä näistä kolmesta. Manuaalinen ohjaaminen korostuu perinteisesti fysioterapiassa. (Talvitie – Karppi – Mansikkamäki 2006: 181,192.)

Fysioterapeuttinen ohjaaminen pitää sisällään terveysneuvontaa. Terveysneuvonnan tarkoitus on muun muassa antaa tietoa, vaikuttaa käsityksiin sekä muuttaa aikaisempia tottumuksia ja mielipiteitä, mutta myös neuvoa ja ohjata terveellisiä liikunnallisia elämäntapoja sekä terveyspalveluiden käyttöä. Fysioterapeutin ja kuntoutujan väliseen vuorovaikutukseen liittyy niin sosiaalisia, tunnepitoisia kuin kasvatuksellisiakin piirteitä. Kasvatukselliseen toimintaan sisältyy usein terapian järjestäminen sekä harjoittelun käynnistäminen ja toteuttaminen. Vuorovaikutus tulee esiin erilaisissa ohjauksellisissa toiminnoissa. (Talvitie ym. 2006: 178–179.)

Fysioterapeutin antama ohjaus liittyy yleensä liikunnalliseen harjoitteluun. Hän antaa harjoitteluohjeita, kertoo niiden tarkoituksesta ja merkityksestä sekä niiden toteuttamisesta. (Talvitie ym. 2006: 179). Fysioterapeutin työ on yksilöllisten terapioiden lisäksi myös vanhempien ohjaamista esimerkiksi lapsen käsittelyssä. Fysioterapeutti ohjaa huomioimaan lapsen liikkeitä ja tukemaan oikeita liikemalleja. Lisäksi hän opastaa myös, miten muut lapsen kanssa työskentelevät henkilöt voivat ohjata näitä asioita lapselle. (Sillanpää – Herrgård – Iivanainen – Koivikko 2004: 656.)

Egilsonin (2011) tekemässä tutkimuksessa terapeutin rooli nousi esiin muun muassa lasten osallistumisen kannalta. Fysioterapeutin antama ammatillinen tuki sekä käytännön tiedon ja neuvojen antaminen koettiin myös tärkeäksi.

Lapsen elämän eri vaiheissa korostuvat eri asiat. Lapsen kohdalla esimerkiksi harrastukset ja vertaisryhmät ovat asioita, joihin kuntoutus on suhteutettava eri lailla, eri ajan-kohtina. Motivoivaksi ja sitouttavaksi nähdään, kun kuntoutus toteutuu vapaa-ajalla ja harrastusten yhteydessä. Oleellinen tavoite lapsen kuntoutuksessa on lapsen osallistuminen hänelle tärkeisiin asioihin. Koivikko ja Sipari mainitsevat terapian toimivan harrastamisen mahdollisuutena. He tuovat myös esiin, että terapeuttien tavoitteiden suuntaista toimintaa on mahdollista jatkaa ja tukea harrastuksilla. (Koivikko – Sipari 2006: 77, 125.)

Perinteisesti fysioterapeutin työ mielletään usein juuri manuaalisen terapiaksi tai terapeuttiseksi harjoitteluksi. Mielestämme fysioterapeutin työnkuvaan kuuluu tärkeänä osana manuaalisen ohjaamisen lisäksi kyky ohjata ja tukea lasta sekä hänen perhettään arjessa. Tämä näkyy esimerkiksi taitona ohjata lapsi liikuntaharrastusten pariin.

Opinnäytetyömme näkökulmasta fysioterapeutti voi vaikuttaa ICF:n eri osa-alueisiin ohjaamalla asiakkaan hänelle mieluisan harrasteliikunnan pariin ja tukemalla asiakasta harrasteliikunnassa. ICF-CY huomioi vanhempien tai huoltajien vaikutuksen, kehityksen ja toiminnan roolin, oppimisen ja käyttäytymisen odotukset sekä erilaiset ympäristöt, kuten kodin ja koulun. ICF-CY-luokittelun tavoitteena on asiaankuuluvasti huomioida lapsen toimintakyky tarjoten samalla viitekehyksen tavoitteen asettelulle sekä lopputulosten mittaukselle. (Carey – Long 2012: 164.) Perheellä on tärkeä merkitys lapsen kehityksessä, sillä lapsen kehitystä ei voida erottaa lapsen kasvu- ja kehitysympäristöstä, minkä perhe tarjoaa. Perheen merkitys yksilön elämään on suurimmillaan lapsuudessa. Tämä on erittäin tärkeää ottaa huomioon lapsen toimintakykyä arvioitaessa. Perheen ja läheisten roolilla on olennainen osa myös lapsen osallistumisessa. Tällä riippuvuussuhteella on merkittävä vaikutus lapsen fyysisen- ja sosiaalisen ympäristön

osa-alueisiin ja niiden toimintaan sekä lapsen kehitykseen. Näin ollen lapsen kehityksen tukeminen sen kaikilla osa-alueilla pienestä pitäen on ensiarvoisen tärkeää. (World Health Organization 2007: xv.)

5.2 Fysioterapeuttisen ohjaamisen eettiset lähtökohdat

Ammattilaisena fysioterapeutille kuuluu vastuu siitä, että asiat tapahtuvat eettisesti oikein. Ammatillinen asema, ammattikokemus ja tutkittuun tietoon perustuva toiminta ovat eettisen toiminnan peruslähtökohtia fysioterapeutin käytännön työssä. Työn ammattietiikan taustalla ovat ammatillinen tieto ja osaaminen sekä arvojen ja elämänkokemuksen sisäistäminen. Fysioterapeutin työn osa-alueisiin kuuluvat myös terveyden edistäminen, sairauden ja vammojen ehkäisy sekä neuvonta. (Talvitie ym. 2006: 89, 97.) Nämä edellä mainitut osa-alueet pitävät sisällään myös erityistä tukea tarvitsevan lapsen ohjaamisen hänelle mieluisan liikunnan pariin. Fysioterapeutin tulee tukea kaikkia asiakkaitaan ja auttaa heitä löytämään voimavaroja sekä parantamaan elämän laatua (Suomen fysioterapeutit 2011).

Erityistä tukea tarvitseva lapsi ei eettisesti ajateltuna eroa normaalista lapsesta, sillä lapsi on kuitenkin aina ennen kaikkea lapsi. Eettisiä näkökohtia, jotka tulisi aina ottaa huomioon kuntoutuksen ammattilaisena toimiessa – oli se sitten yksityisellä vastaanotolla tai erityisryhmää ohjatessa – ovat elämän ja ihmisarvon kunnioittaminen, hoitaminen, itsemäärääminen sekä oikeudenmukaisuuden ja hyödyn maksimoiminen. Eettiset periaatteet näkyvät käytännössä lain muodossa. (Koivikko – Sipari 2006: 23–24, 107.) Suomen fysioterapeutit (2011) ovat määritelleet fysioterapeutin ammatissa toimimisen eettisiksi arvoiksi oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon, ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden, avoimen vuorovaikutuksen, keskinäisen luottamuksen terapeutin ja asiakkaan välillä, tietosuojaan liittyvät säädökset sekä tutkittuun tietoon ja näyttöön perustuvan, tarkoituksenmukaiset tutkimus- ja terapiataidot. Fysioterapeutin tehtävänä on edistää ja suojella asiakkaansa elämänlaatua.

Erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi on vaikeassa paikassa, sillä hyvin helposti hänet määritellään vain hänen diagnoosinsa kautta. Sekä lapsi itse, että muu ympäristö voi vaikuttaa siihen, määritelläänkö lapsi sairauden tai vamman kautta vai onko sairaus tai vamma vain samanlainen lapsen ominaisuus kuten esimerkiksi silmien tai hiusten väri. (Koivikko – Sipari 2006: 34–35.) Lapsi tarvitsee aikuisen apua ja ohjausta, mutta hänen tulee silti saada itse elää omaa elämäänsä. On tärkeää kuunnella, mitä lapsi itse halu-

aa, tietää ja voi. Toisaalta on myös tärkeää ymmärtää, mitä lapsen täytyy. Näillä kaikilla edellä mainituilla asioilla on suuri merkitys lapsen minuuden kehitykselle. (Koivikko – Sipari 2006: 33.) Lisäksi on otettava huomioon, että erityistä tukea tarvitseva lapsi todennäköisesti haluaa liikkua siellä missä muutkin, ilman, että häntä kohdeltaisiin erilaisena (Kristen – Patriksson – Fridlund 2003).

6 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyömme toteutettiin kirjallisuuteen ja tutkittuun tietoon tutustumalla sekä kirjoittamalla sopivaa kohderyhmää työtämme varten. Löydettyämme sopivan liikuntakerhon, kävimme tutustumassa kerhon toimintaan ja tämän jälkeen keräsimme ryhmäläisten vanhemmilta luvat yhteystietojen luovuttamiseen (liite 1, liite 2). Tavoitteenamme oli haastatella ryhmämuotoisesti sekä vanhempia että lapsia. Yritimme tavoittaa kaikki 14 kerholaisten vanhempaa, mutta tietosuojasyistä tavoitimme noin puolet ryhmän vanhemmista, joista loppujen lopuksi haastattelimme kolmea vanhempaa ja yhtä lasta. Vanhemmilta saadun palautteen, oman harkinnan ja aikataulusyiden vuoksi päädyimme toteuttamaan haastattelut yksilöhaastatteluina. Suunnittelimme puolistrukturoidun haastattelurungon (liite 3) ja jaoimme kysymykset teemoittain isompien otsikoiden alle. Lähetimme haastattelun teemat hyvissä ajoin ennen haastatteluajankohtaa sähköpostilla haastatteluun osallistujille. Tällä halusimme varmistaa vanhempien tietoisuuden haastattelun sisällöstä. Ennen haastatteluja esitestasimme kysymysrunгон eräällä erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhemmalla. Esitestauksen perusteella teimme pieniä muutoksia ja korjauksia kysymysrunkoon. Lopulliset haastattelut toteutettiin haastattaville sopivina ajankohtina ja heidän valitsemassaan paikassa.

Liikuntakerholaisten lisäksi halusimme saada työhöemme myös fysioterapeutin näkökulmaa. Haastattelimme fysioterapeuttia, joka on tehnyt pitkän työuran lasten- nuorten fysioterapian parissa. Hänellä on myös useamman vuosikymmenen kokemus erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikunnasta. Hän on toiminut erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikunnan ohjaajana, kouluttanut harrasteliikunnan ohjaajia ja ohjannut omia asiakkaita harrasteliikunnan pariin. Fysioterapeutin haastattelua varten muotoilimme vanhemmille esitetyn haastattelurungon muotoon, johon hänen on mahdollista vastata ammattilaisen näkökulmasta (liite 4). Lasta haasteltiin lapselle ymmärrettäväm-pään muotoon muokatuin kysymyksin. Lapsen kysymykset perustuivat vanhemmilla käytettyyn haastattelurunkoon.

Tallensimme haastatteluaineiston nauhurille, jonka jälkeen purimme aineiston tekstiksi litteroimalla sen. Lopuksi jaoin saadun aineiston kolmen otsikon alle. Otsikot valikoituivat haastatteluissa esiinnousseiden asioiden perusteella.

6.1 Haastattelu tutkimusmenetelmänä ja tutkimuskysymykset

Työmme on empiirinen eli kokemusperäinen tutkimus. Empiirisellä tutkimuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että tutkimuksen tekijä ei saavuta tutkimuksensa tuloksia ainoastaan ajattelutyön tai kirjallisen materiaalin analysoinnilla, vaan tutkii aihetta esimerkiksi haastatteleamalla ihmisiä ja tekee sen perusteella päätelmiä. (Herkman n.d.)

Halusimme tuoda työssämme esiin haastateltavien kokemuksia, elämyksiä ja ajatuksia työmme aiheeseen liittyen. Opinnäytetyömme aihe on syntynyt alun perin yhteistyökumppanimme VAU ry:n toimesta, jonka jälkeen aihe on muokkautunut ja rajautunut oman kiinnostuksemme ja aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen perehtymisen kautta kohti konkreettisempia tutkimuskysymyksiä.

Työmme tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten fysioterapeutin rooli näkyy erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliekunnassa?
2. Miksi harrasteliikunta on erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tärkeää?

Päädymme haastattelututkimukseen, koska se on joustava menetelmä tiedonkeruuseen ja lisäksi halusimme päästä myös itse keräämään aineistoa opinnäytetyötämme varten. Toteutimme haastattelut puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Haastatelimme osallistujat yksitellen. Teemahaastattelulle ominaista on, että haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. (Hirsjärvi – Hurme 2010: 48.) Toteuttamamme haastattelututkimus sisältää myös puolistrukturoidun haastattelumenetelmän ominaispiirteet, koska haastattelumme aihepiirit, teema-alueet ja teema-alueittain esitetyt tarkentavat kysymykset ovat kaikille samat. Tarkentavilla kysymyksillä halusimme varmistaa, että kaikki työmme kannalta oleelliset asiat tulevat käsitellyiksi. Koimme tarkentavien kysymysten helpottavan myös haastattelijan roolia haastattelutilanteessa, joka oli tilanteena meille kaikille uusi.

6.2 Haastatteluaineiston analysointi

Haastattelun laadullisessa analysoinnissa tutkija etsii esiin nousevia teemoja ja pyrkii ymmärtävään ja kokonaisvaltaiseen otteeseen aineiston käsittelyssä. Tällöinkin esiin nousseet asiat ja itse tutkimustulokset on selvästi osoitettava tutkimusaineistosta ja perusteltava. Puolistrukturoitujen ja avoimienkin haastattelujen aineistoja voidaan myös käsitellä määrällisesti esimerkiksi siten, että materiaali luokitellaan ja vertaillaan erilaisien luokkien määriä. (Herkman n.d.)

Olemme pyrkineet panostamaan olemassa olevan aineiston mahdollisimman perusteelliseen analysointiin. Aluksi litteroimme jokaisen haastattelun erikseen, jonka jälkeen poimimme jokaisesta haastattelusta esiin nousseet asiat isompien otsikoiden alle. Varsinaisten kysymysten lisäksi huomioimme analyysissämme myös muut esille tulleet asiat. Kun olimme käyneet jokaisen haastattelun yksittäin läpi, lähdimme etsimään yhdistäviä tekijöitä ja esiin nousevia yhteneväisiä sekä eriäviä mielipiteitä. Tämän jälkeen kokosimme haastattelut yhtenäiseksi tekstiksi luettavampaan muotoon esiinnousseiden teemojen alle. Kirjoittaessa havaitsimme mielipiteiden painottuvan tiettyihin seikkoihin.

7 Haastatteluissa esiinnousseet asiat

Olemme koonneet haastatteluissa käydyt asiat kolmen otsikon alle. Haastatteluissa selvitimme haastateltavien näkemyksiä harrasteliikunnan merkityksestä, fysioterapeutin roolista erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliikunnassa ja mahdollisia tulevaisuuden kehittämisehdotuksia liittyen erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikuntaan ja fysioterapeutin rooliin siinä. Otsikot ovat valikoituneet haastatteluteemojen sekä haastatteluissa esiinnousseiden asioiden pohjalta. Otsikot on nimetty kuvaamaan kunkin haastattelun osa-alueen tärkeimpiä pääkohtia.

7.1 Harrasteliikunnan moninainen merkitys lapselle

”No tosi suuri merkitys että kun se liikkuminen on muutenkin niin vaikeaa ja tulee hirveen vähän liikkumista päivän mittaan, kun pyörätuolissa istuu, niin meidän mielestä se on tosi tärkeää.”

Kaikkien haastateltavien vanhempien mielestä harrasteliikunnan merkitys lapsen elämässä on suuri. Suurimmiksi syiksi nousivat sosiaalisuus, sosiaaliset suhteet, vuorovaikutustaidot ja liikunnan tuomat positiiviset vaikutukset fyysiseen hyvinvointiin. Tärkeäksi mainittiin myös liikunnasta saadut onnistumisen kokemukset. Yksi vanhempi nosti esiin, että lapselle on tärkeää kokea, ettei hän ole aina ryhmän kömpelöin. Vanhemman mielestä on tärkeää, että kyseessä oleva liikuntaryhmä mahdollistaa lapselle sen. Vanhemmat kokivat erityisen tärkeäksi liikunnallisuuden siirtymisen jokapäiväiseen elämään lapsuudesta aikuisuuteen. Lasta haastatellessa esiin nousi, että lapselta on kiva harrastaa, harrastus tuo uusia kavereita ja harrastuksessa on mahdollista oppia uusia taitoja, sekä kehittää jo olemassa olevia taitoja.

”...mut mä käyn uinnissa siksi, että oppis lisää ja ratsastuksessa, koska se harjoittaa tasapainoa kait tai jotain semmoista ja sitten kerhossa ihan vaan huvikseen.”

Haastatteluissa liikuntakerhon lisäksi muita esiinnousseita liikuntaharrastuksia olivat muun muassa uinti, erityislasten telinevoimistelu ja yleisurheilu. Muina vapaa-ajan aktiviteetteina mainittiin muun muassa pyöräily ja jalkapallo.

Fysioterapeutin haastattelussa nousi esiin hyvin samanlaiset asiat kuin vanhemmilla. Sosiaaliset suhteet ja taitojen harjoittelu ovat ensisijaisen tärkeitä harrasteliikunnassa. Fysioterapeutti korosti, että suuri merkitys on sillä, että lapsi saa harrastaa siinä missä kaveritkin. Tämä myös edesauttaa sosiaalisten suhteiden muodostumista ikätovereihin.

7.2 Fysioterapeutti kannustajana ja lapsen mahdollisuuksien tukijana

Fysioterapeutin rooli harrasteliikunnassa on moninainen. Hän voi toimia muun muassa joko ohjaajana liikuntaharrastuksessa tai lähettävänä tahona liikuntaharrastuksen pariin. Fysioterapeutin ammattiosaaminen tulee näkyviin erityistä tukea tarvitsevan lapsen toimintakyvyn ja rajoitteiden huomioimisessa liikuntaharrastuksen valinnassa ja harrastuksen sovelluksissa. Haastateltavat vanhemmat kokivat fysioterapeutin ammattiosaamisen näkyvän lapsen harrasteliikunnassa esimerkiksi lähettävänä tahona sekä lajikokeiluihin ohjaajana. Terapeutin mukana olo harrastuksissa koettiin tärkeäksi, koska fysioterapeutilla on ammattiosaamista nähdä lapsen mahdollisuudet toimintaympäristöön suhteutettuna, ja kyky kannustaa sekä tukea lasta. Terapeutilla koettiin olevan taitoa haastaa ja motivoida lapsi yrittämään parhaansa. Fysioterapeutin ammattiosa-

minen oikeista liikemalleista sekä taito avustaa ja ohjata lasta hänelle liikkumisen kannalta hyviin asentoihin mainittiin tärkeäksi.

”Mun mielestä se on just hienoa ja se varmasti tietää just, mikä on semmosta oikeanlaista liikuntaa hänen vammansakin huomioiden, ja näkee ja tietää toisen mahdollisuudet.”

Lisäksi vanhempien haastatteluissa tuli ilmi, että fysioterapeutit tekevät arvokasta työtä mahdollistamalla lapsille osallistumisen erilaisiin liikuntaharrastuksiin. Fysioterapeutti keksii keinoja, joilla lapsi voi toteuttaa itseään liikunnan kautta haluamallaan tavalla. Mahdollistamalla asioita ja keksimällä keinoja, fysioterapeutti voi edesauttaa ja tukea lapsen omatoimisuutta.

Oikeanlaisen harjoittelun suunnittelu lapsen kehitykseen ja taitotasoon nähden mahdollistaa lapselle liikuntaharrastuksen, josta on hyötyä myös lapsen monella eri kehityksen osa-alueella. Vanhemmat kokivat hyödyllisenä harrasteryhmän ohjaamisen kannalta fysioterapeutin tiedon ihmisen anatomiasta ja fysiologiasta sekä fyysisen kuormituksen lainalaisuuksista.

Fysioterapeutin näkökulmasta fysioterapeutti voi lapsen tilanteesta ja perheestä riippuen toimia siltana lapsen ja harrasteliikunnan välillä, antaa ryhmän ohjaajalle tarvittavan tiedon lapsen ohjaamiseen liittyen, tukea perheen yhteistä liikuntaharrastusta sekä ohjata oikeissa liikemalleissa, jotka tukisivat lapsen toimintakykyä.

”Fysioterapeutti voi olla se tuttu aikuinen, joka toimii siltana, jos lapsi ei oikeen uskalla lähteä mukaan tai ei luota taitoihinsa. Fysioterapeutti voi olla mukana alussa antaen lapselle siivet.”

Fysioterapeutin ammattiosaaminen näkyy taitona keksiä ja kehittää rinnakkaisia tehtäviä lapsen toimintakyky huomioon ottaen. Tämä mahdollistaa sen, että jokainen lapsi voi osallistua oman toimintakykynsä mukaisesti. Tehtäviä sovelletaan niin, että jokainen lapsi pystyy oman toimintakykynsä puitteissa tekemään samaa tehtävää. Fysioterapeutti osaa arvioida, mitä lapsi kykenee omalla mukavuusalueellaan tekemään ilman, että tekeminen on liian helppoa tai liian raskasta. Lisäksi fysioterapeutti osaa pilkkoa tehtävät pieniin paloihin, ja varmistaa, että jokainen lapsi voi saada onnistumisen kokemuksiä.

Ohjaajien ja vanhempien ohjaus on tärkeää, jotta harrastus tukisi lapsen toimintakykyä ja sen kehitystä. Vanhempien aktiivisuus ja oma harrastuneisuus vaikuttavat harrasteliikunnan toteutumiseen lapsen elämässä.

"Mun mielestä fysioterapeutin kuuluu herättää vanhemmissa se kysymys, että miksi tämä lapsi ei harrastaisi."

7.3 Kehitysehdotuksia ja toiveita tulevaisuuteen

Kaikki vanhemmat toivat esiin, että fysioterapeutti osallistui jollain tavalla lapsen harrasteliikuntaan. Perheet kokivat fysioterapeutin osallistumisen olleen riittävää harrasteliikunnan pariin ohjaamisessa. Myös uusien lajikokeilujen pariin johdattelussa fysioterapeutit ovat tärkeässä roolissa. Lisäksi yksi vanhempi toivoi joskus tavallisenkin liikuntakerhon onnistuvan, jos lapsella olisi oma fysioterapeutti mukana harrastamassa. Työmme kohdalla tulee ottaa huomioon, että jokainen haastateltava oli tutustunut liikuntakerhoon fysioterapeutin kautta, ja osa kerhon pariin ohjanneista fysioterapeuteista oli itse ohjaamassa kyseistä kerhoa.

Tulevaisuuden kehittämistoiveina eräs haastateltava vanhempi toivoi esimerkiksi terapiataloilta lajikokeiluja, erityisesti kalliita apuvälineitä tarvittavien lajien kanssa. Kynnys aloittaa uusia soveltavan liikunnan lajeja oli nyt haastateltavan mielestä korkea, sillä kalliita apuvälineitä ei haluaisi ostaa omaksi vain muutaman kokeilukerran takia. Toinen haastateltava vanhempi toi esiin sen, kuinka tärkeää olisi, että fysioterapeutti kävisi mukana lapsen harrastuksissa, jotta liikuntaharrastus tukisi mahdollisimman paljon lapsen kehitystä. Käymällä lapsen harrastuksissa terapeutti voisi myös löytää keinoja motivoida lasta fysioterapian kannalta oleellisiin harjoituksiin.

Fysioterapeutilta kysyttäessä harrasteliikunnan riittävydestä, hän koki, että matalan kynnyksen harrasteliikuntaryhmiä, järkevällä etäisyydellä ei ole riittävästi tarjolla. Suurimmat väliinputoajat ovat hänen mielestään ne lapset, joilla on lieviä puutteita toimintakyvyssä, kokonaisuuksien hahmottamisessa tai sääntöjen noudattamisessa. Nämä väliinputoajat voisivat osallistua tavalliseen ryhmään, jossa toimintatavat ovat selkeät ja strukturoidut. Lasten kasvaessa ja kehittyessä harrasteliikunta muuttuu taidollisesti vaativammaksi ja kilpailullisemmaksi, jolloin erityistä tukea tarvitsevat lapset eivät pysy

enää ikäistensä taitotasolla ja kehityksessä mukana. Haastateltava fysioterapeutti koki näin tapahtuvan lasten ollessa noin ala-asteen puolessa välissä.

” Mun suurin toive on se, että enemmän olisi olemassa matalan kynnyksen ryhmiä niille, jotka tällä hetkellä putoo pois.-- Miten me saadaan heille sitä toimintaa siinä vaiheessa, kun muut saman ikäiset alkavat kilpailla, että heille löytyy se harrastus.”

Yhtenä tulevaisuuden kehittämissideana fysioterapeutilta nousi esiin ajatus siitä että, paljon positiivista palautetta saaneet vanhempi-lapsi ryhmät voisivat jatkaa toimintaansa esikouluiän jälkeenkin. ”Lisäkädet” ovat erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmätoiminnassa usein tarpeen. Tämä edesauttaisi ryhmien jatkumista pidempään ja tukisi uusien, vanhemmille lapsille suunnattujen ryhmien muodostumista. Samalla lasten vanhemmat voisivat oppia entistä paremmin tukemaan lapsen toimintakykyä ja toimimaan erilaisissa liikuntatilanteissa lapsen kanssa.

Tulevaisuudessa fysioterapeutti voisi toimia enemmän yhdessä muiden liikunnan ammattihenkilöiden kanssa toiminnan käynnistäjänä uuden erityisryhmän aloittaessa. Terapeutti toimisi tukihenkilönä ohjaamassa ja avustamassa erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmän ohjaajia opettamalla ohjaustapoja.

8 Johtopäätökset

Haastattelujen pohjalta johtopäätöksinä voidaan todeta, että tärkeimmiksi seikoiksi koettiin erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikunnassa sosiaaliset suhteet, uusien taitojen oppiminen sekä liikunnan tuomat fyysiset hyödyt. Fysioterapeutin rooli koettiin tärkeänä lapsen liikuntaan osallistamisen kannalta. Lisäksi fysioterapeutin ammatillinen tietotaito ja rinnakkaisten toimintojen kehittäminen lapsen erityistarpeiden mukaan olivat merkittäviä.

Suurin osa haastateltavista vanhemmista oli tyytyväisiä nykytilanteeseensa harrastusten suhteen, sillä he kokivat saaneensa tarvitsemansa tuen harrasteliikunnan pariin pääsyssä. Tulevaisuuden kannalta haastateltavat, sekä vanhemmat että fysioterapeutti, toivoivat lisää matalankynnyksen toimintaa ja lajikokeiluja. Fysioterapeutti nosti esiin myös tarpeen jatkaa vanhempi-lapsiryhmiä pidempään.

9 Pohdinta

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää fysioterapeutin roolia erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikunnassa ja sen pariin ohjaamisessa. Opinnäytetyön aihe muotoutui työn edetessä alkuperäisestä VAU ry:n ehdotuksesta nykyiseen muotoonsa. Halusimme työn olevan kiinteästi sidoksissa fysioterapeutin ammattiin ja näin ollen tukevan oppimistamme sekä ammatillista kehittymistämme.

Lähdimme toteuttamaan opinnäytetyötä haastattelututkimuksena ja kohderyhmäksi valikoitui liikuntakerho pääkaupunkiseudulla. Haastateltavien yhteystietojen saaminen osoittautui opinnäytetyön haasteellisimmaksi vaiheeksi. Aikataulu- ja tietosuojasyistä työn lopullinen otoskoko jäi vähäisemmäksi kuin olimme suunnitelleet. Kuitenkin koimme, että toteutuneiden haastattelujen sisältö oli riittävä työn kannalta, koska pyrimme toteuttamaan haastattelut sekä analysoimaan saadun aineiston mahdollisimman perusteellisesti. Haastattelu aineiston kannalta on huomioitavaa, että saimme analysoitavaa materiaalia kolmesta eri näkökulmasta: Lapsen, vanhempien ja fysioterapeutin. Haastatteluissa esiin nousi yhteneväisiä teemoja, jotka olivat samansuuntaisia lähdekirjallisuuden kanssa. Liikunnalla koettiin olevan moninaisia merkittäviä vaikutuksia erityistä tukea tarvitsevan lapsen kasvuun, kehitykseen ja toimintakykyyn (ks. esimerkiksi Dursline ym. 2000). Tämän lisäksi haastatteluissa nousi esiin myös yksittäisiä asioita, joita nivoimme yhteen isompien otsikoiden alle. Näitä olivat esimerkiksi lapsen omatoimisuuden tukeminen sekä liikuntakerhon tuoma sisältö lapsen viikko-ohjelmaan.

Haastattelujen kysymysrungot osoittautuivat toimiviksi vanhemmilla ja fysioterapeutilla. Lapselle osa kysymyksistä oli sisällöllisesti haastavia. Erityisesti fysioterapeutin rooli harrasteliikunnassa oli haastava hahmottaa. Pohdimme tämän johtuvan siitä, että lapselle tärkeämpää harrasteliikunnassa on se, että siellä on kivaa, eikä niinkään se, kuka sitä ohjaa. Toivomme työmme sisällöstä olevan hyötyä fysioterapeuteille, muille kyseisen asiakasryhmän kanssa työskenteleville ammattihenkilöille sekä perheille, joita asia koskettaa.

Tiedostimme jo työn varhaisessa vaiheessa valitun liikuntakerhon ryhmäkoon olevan suhteellisen pieni ja tämän vaikuttavan lopullisen otoksen kokoon. Yritimmekin alkuun etsiä osallistujamäärältään suurempaa samanlaista liikuntakerhoa, mutta emme sellaista löytäneet. Isompi ryhmäkoko tai useamman samantyyppisen liikuntaryhmän saaminen mukaan haastatteluun olisi tuonut suuremman otoksen ja näin ollen mahdollisesti

enemmän eri näkemyksiä asiaan liittyen. Haastattelun toteuttaminen lomakkeella olisi voinut mahdollisesti lisätä osallistujien määrää.

Työn aiheeseen liittyen heräsi myös kysymys siitä, tuleeko harrasteliikunnan olla aina jonkin ulkopuolisen tahon järjestämää vapaa-ajan liikuntaa, sillä onhan myös perheen kanssa yhdessä toteutettu liikuntakin harrasteliikuntaa. Rajasimme työmme ulkopuolisen tahon, kuten esimerkiksi seurojen tai järjestöjen järjestämään harrasteliikuntaan, mutta jatkossa voitaisiin selvittää myös omatoimisen liikunnan toteutumista ja fysioterapeutin roolia siinä.

Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää vielä enemmän erityistä tukea tarvitsevien lasten mielipiteitä asiaan liittyen. Mielenkiintoista olisi myös kuulla näkemyksiä ja kokemuksia niiltä perheiltä, joilla fysioterapeutti ei ole toiminut lähettävänä tahona harrasteliikunnan pariin pääsyssä.

Lähteet

Alanko, Rea – Remahl, Virpi – Saari, Aija. 2006. Ota minut mukaan. Erityistä tukea tarvitseva lapsi leikissä ja liikunnassa. 2. korjattu painos. Frenckellin Kirjapaino Oy. Helsinki

Autio, Tuire – Louhiala, Liisa – Nenonen, Pirjo 1995. Liiku ja leiki. Motorisia perusharjoitteita lapsille. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä 1995.

Carey, Helen 2012. The Pediatric Physical Therapist's Role in Promoting and Measuring Participation in Children With Disabilities. *Pediatric Physical Therapy Summer* 24(2). 163-170.

Durstine, J. Larry – Painter, Patricia – Franklin, Barry A. – Morgan, Don – Pitetti, Kenneth H. – Roberts, Scott O. 2000. Physical Activity for the Chronically Ill and Disabled. *Sports Med.* September. 30 (3). 207-219.

Egilson, ST. 2011. Parent perspective of therapy services for their children with physical disabilities. *Scandinavian Journal of Caring Sciences.* June: 25 (2). 277-284.

Heikinaro-Johansson, Pilvikki – Huovinen, Terhi 2007. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. WSOY Oppimateriaalit. Helsinki: WSOY.

Herkman, Jarmo. Empiirisen tutkimuksen tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmiä. n.d. Verkkodokumentti.

<http://www.cs.utu.fi/kurssit/connet/kaytettavyys/materiaali/herkman/usable/Herkman_teksti_tulostettava.htm> Luettu 20.10.2013.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press. Tallinna Raamatutrükikoda 2010.

Huisman T., Nissinen A. 2005. Oppiminen, oppimistyylit ja liikunta. Teoksessa Rintala P., Ahonen T., Cantell M., Nissinen A. (toim.) *Liiku ja opi – liikunnasta apua oppimisvaikeuksiin.*

Kalliola, Tiina – Kurki, Arja – Salmi, Marjaana – Tamminen-Vesterbacka, Tutta 2010. *Matkalla ohjaajuuteen.* Kirjapaja. Helsinki.

Kantomaa, Marko – Syväoja, Heidi – Tammelinen, Tuija 2013. Liikunta – hyödyntämätön voimavara oppimisessa ja opettamisessa? *Liikunta & Tiede* 50 4/2013: 12–17.

Kaurala, Outi – Väärälä, Anu 2008. Suomalaisen erityisliikunnan muutos julkishallinnon näkökulmasta. Liikuntapedagogiikan Pro Gradu -tutkielma. Liikuntatieteiden laitos Jyväskylän yliopisto.

Koivikko, Matti – Sipari, Salla 2006. Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus. Vajaaliikkeisten Kunto ry. Valkeakoski: Koskiprint.

Kristen, Lars – Patriksson, Goran – Fridlund, Bengt 2003. Parents' Conceptions of the Influences of Participation in a Sports Programme on Their Children and Adolescent with Physical Disabilities. *European Physical Education Review* February 2003 vol. 9 (1), 23-41.

Mälkiä, Esko – Rintala, Pauli 2002. Uusi erityisliikunta. Liikunnan sovellutuksia erityisryhmille. Liikuntatieteellinen seura ry. Julkaisunumero 154. Helsinki 2002.

Nuori Suomi. Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille. Verkkodokumentti.

<[http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/080129Liikuntasuositus-kirja\(kevyt\)_08.pdf](http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/080129Liikuntasuositus-kirja(kevyt)_08.pdf)>
Luettu 25.10.2013

Nuori Suomi. Lasten ja nuorten liikkumisen ja urheilun kulttuurin tulevaisuus 2020. Manifesti lasten ja nuorten liikkumisesta 2011. Verkkodokumentti.

<http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Nuori%20Suomi_PDF/NUSU_www_080611.pdf>
Luettu 25.10.2013

Rintala, Pauli – Ahonen, Timo – Cantell, Marja – Nissinen, Anu (toim.) 2005. Liiku ja opi. Liikunnasta apua oppimisvaikeuksiin. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu 2005.

Rintala, Pauli – Huovinen, Terhi – Niemelä, Satu 2012. Soveltava liikunta. Liikuntatieteellinen seura. Julkaisu nro 168. Helsinki 2012.

Rintala, Pauli – Grönroos, Lilja – Välimaa, Raili – Tynjälä, Jorma – Kokkonen, Marja. 2013. Yleisopetuksessa olevien pitkäaikaissairaiden ja vammaisten suomalaisnuorten vapaa-ajan liikuntasyyt. Liikunta & Tiede 50. 1/2013. 60-66.

Saari, Aija 2011. Inklusion nosteet ja esteet liikuntakulttuurissa. Tavoitteena kaikille avoin liikunnallinen iltapäivätoiminta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Sillanpää, Matti – Herrgård, Eila – Iivanainen, Matti – Koivikko, Matti 2004. Lasten neurologia. Toim. Rantala, Heikki. 2 uudistettu painos. Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.

Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Saarijärvi 2005.

Suomen Fysioterapeutit. 2011. Fysioterapia ammattina. Eettiset ohjeet. Fysioterapeutin eettiset ohjeet. Verkkodokumentti.

<http://www.suomenfysioterapeutit.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=58> Luettu 30.9.2013

Suomen Kuntaliitto & Suomen Fysioterapeutit ry & FYSI ry 2007. Fysioterapianimikkeistö 2007. Verkkodokumentti.

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/nimikkeistot-luokitukset/kuntoutuserityistykijoiden-nimikkeistot/Documents/Fysioterapianimikkeist%C3%B6_2007.pdf> Luettu 25.10.2013

Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry. n.d. a. Verkkodokumentti.

<<http://www.vammaisurheilu.fi/>> Luettu 28.10.2013.

Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry. n.d. b. Vammaisurheilun termistö. Verkkodokumentti. <<http://www.vammaisurheilu.fi/fin/vau/media/terminologiaa/>> Luettu 28.10.2013.

Talvitie, Ulla – Karppi, Sirkka-Liisa – Mansikkamäki, Tarja 2006. Fysioterapia. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tammelin, Tuija. 2008. Kouluikäisten liikunta-aktiivisuuteen vaikuttavat tekijät. Teoksessa Tammelin, Tuija – Karvinen, Jukka (toim.): Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijatyöryhmä Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18 –vuotiaille. Helsinki: Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. 47–50.

World Health Organization 2007. International Classification of Functioning, Disability and Health: Children and Youth version: ICF- CY. World Health Organization 2007. Geneva.

Lupa yhteystietojen luovuttamiseen

Hei!

Olemme Metropolia Ammattikorkeakoulusta joulukuussa 2013 valmistuvia fysioterapeuttiopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä liittyen perheiden näkemyksiin fysioterapeutin roolista lasten harrasteliikunnassa. Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Suomen vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n kanssa.

Tulemme keräämään aineistoa opinnäytetyöhön ryhmähaastattelujen avulla. Mikäli haluatte osallistua haastatteluihin, pyydämme lupaa Teidän ja lastenne yhteystietojen sekä mahdollisten terveyteen liittyvien tietojen luovuttamiseen.

Haastateltavien henkilö- ja terveystietoja käsitellään luottamuksellisesti ja nimettöminä. Vain tutkimusryhmän jäsenillä on oikeus käyttää haastatteluissa kertyvää aineistoa. Tutkimuksen tulokset julkaistaan tavalla, josta yksittäisiä haastateltavia ei voi tunnistaa. Haastattelukutsut tullaan lähettämään myöhemmin, mikäli haluatte siihen osallistua. Tietojen luovuttamisella ette sitoudu osallistumaan haastatteluun.

Jos Teillä tulee kysymyksiä, vastaamme niihin mielellämme sähköpostitse.

Fysioterapeuttiopiskelijat:

Noora Rankala, Noora.Rankala@metropolia.fi

Laura Sandberg, Laura.Sandberg@metropolia.fi

Mia Savolainen, Mia.M.Savolainen@metropolia.fi

Annan luvan luovuttaa tietojani sekä lapseni tietoja opinnäytetyötä varten.

Allekirjoitus

Nimenselvennys ja päivämäärä

Suostumus haastatteluun osallistumisesta

Opinnäytetyön aihe: Fysioterapeutin rooli ala-aste ikäisten erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikunnassa

Haastattelu toteutetaan Vanhalla Viertotiellä. Osallistuminen haastatteluun on täysin vapaaehtoista. Haastatteluissa saatavat tiedot ovat luottamuksellisia, eikä niitä jaeta muuhun käyttöön. Haastattelut nauhoitetaan myöhempää analysointia varten. Kaikki haastatteluissa kerättävä materiaali hävitetään analysoinnin jälkeen. Lopullisessa opinnäytetyössä tulokset julkaistaan tavalla, josta yksittäisiä haastateltavia ei voi tunnistaa.

Olen perehtynyt saatekirjeen sisältöön ja suostun osallistumaan haastatteluun. Voin halutessani kieltäytyä haastattelusta missä vaiheessa tahansa.

Haastateltavan

Nimi:

Allekirjoitus:

Päivämäärä:

Haastattelijan

Nimi:

Allekirjoitus:

Päivämäärä:

Yhteystiedot

Noora Rankala, Noora.Rankala@metropolia.fi

Laura Sandberg, Laura.Sandberg@metropolia.fi

Mia Savolainen, Mia.M.Savolainen@metropolia.fi

Kysymysrunko vanhemmille

Opinnäytetyömme tavoitteena on kerätä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän vanhempiensa näkemyksiä ala-asteikäisten erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikuntaan liittyen. Työ on toteutettu yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu- ja Liikunta VAAU ry:n kanssa. Työ on saanut alkunsa VAAU ry:n pyynnöstä selvittää kysynnän ja tarjonnan kohtaamista, josta aihe on jalostunut nykyiseen muotoonsa.

Lapsenne osallistuminen harrasteliikuntaan:

- Mikä on mielestänne harrasteliikunnan merkitys lapsellenne?
- Mitä kautta lapsesi on tullut harrasteliikunnan pariin?
- Mikä on ollut fysioterapeutin rooli harrasteliikunnan pariin pääsemisessä? Miten se näkyy/Miten olisi toivonut näkyvän?
- Millaisia muita liikuntaharrastuksia lapsellanne on kerhon lisäksi? Missä ne toteutuvat?

Fysioterapeutin osallistuminen harrasteliikuntaan:

- Miten koette fysioterapeutin ammattiosaamisen näkyvän lapsenne harrasteliikunnassa?
- Tuoko fysioterapeutin läsnäolo mielestänne lisäarvoa harrasteliikuntaan, millaista?
- Miten fysioterapeutin läsnäolo vaikuttaa ryhmän ohjaamiseen/ryhmään?

Tulevaisuus:

- Tulisiko fysioterapeutin osallistua nykyistä enemmän lapsen harrasteliikuntaan? Miten?
- Tulisiko fysioterapeutin tukea enemmän harrasteliikunnan pariin pääsyä? Miten?
- Millaisia kehittämistoiveita, -ideoita tai -ehdotuksia teillä on liittyen fysioterapeutin rooliin erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliikunnassa?

Kysymysrunko fysioterapeutille

Opinnäytetyömme tavoitteena on kerätä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän vanhempiensa näkemyksiä ala-asteikäisten erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikuntaan liittyen. Työ on toteutettu yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu- ja Liikunta VAA ry:n kanssa. Työ on saanut alkunsa VAA ry:n pyynnöstä selvittää kysynnän ja tarjonnan kohtaamista, josta aihe on jalostunut nykyiseen muotoonsa.

Oma taustasi/historiasi erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliikuntaan?

Lapsen osallistuminen harrasteliikuntaan:

- Mikä on mielestäsi harrasteliikunnan merkitys lapselle?
- Mitä kautta kokemuksesi mukaan lapset ohjautuvat harrasteliikunnan pariin?
- Mikä on mielestäsi fysioterapeutin rooli harrasteliikunnan pariin pääsemisessä? Miten näkyy työssäsi? Miten olisit toivonut näkyvän? Perheiltä tullut palautte/kokemuksesi asiaan?
- Millaisia liikuntaharrastuksia asiakkaillasi on?

Fysioterapeutin osallistuminen harrasteliikuntaan:

- Miten koet fysioterapeutin ammattiosaamisen näkyvän lasten harrasteliikunnassa?
- Fysioterapeuttinen ohjausosaaminen?
- Tuoko fysioterapeutin läsnäolo mielestänne lisäarvoa harrasteliikuntaan, millaista?
- Miten fysioterapeutin läsnäolo vaikuttaa ryhmän ohjaamiseen/ryhmään?

Tulevaisuus:

- Tulisiko fysioterapeutin osallistua mielestäsi nykyistä enemmän lapsen harrasteliikuntaan? Miten?
- Tulisiko fysioterapeutin tukea enemmän harrasteliikunnan pariin pääsyä? Miten?
- Millaisia kehittämistoiveita, -ideoita tai -ehdotuksia teillä on liittyen fysioterapeutin rooliin erityistä tukea tarvitsevan lapsen harrasteliikunnassa?

Teemat vanhempien haastatteluun

Hei ja kiitos mielenkiinnostanne opinnäytetyötämme kohtaan!

Haastattelumme käsittelee teemoja, joiden aihepiirit liittyvät erityistä tukea tarvitsevien lasten harrasteliikuntaan ja fysioterapeutin rooliin siinä. Teemoja ovat muun muassa:

- Osallistuuko fysioterapeutti harrasteliikunnan pariin ohjaamiseen?
- Mikä on harrasteliikunnan merkitys lapsenne elämässä?
- Mitkä ovat mielestänne tulevaisuuden kannalta tärkeitä harrasteliikunnan kehittämiskohteita fysioterapeutin osallistumisen näkökulmasta?

Ystävällisin terveisin

Noora Rankala

Laura Sandberg

Mia Savolainen